

Moj grad o mom novcu: Izvještaj o otvorenosti lokalnih budžeta

Other document types / Ostale vrste dokumenata

Publication year / Godina izdavanja: **2019**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:242:181940>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom](#).

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-22**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

MOJ GRAD O MOM NOVCU IZVJEŠTAJ O OTVORENOSTI LOKALNIH BUDŽETA

*Ovaj projekat finansira Evropska unija i kofinansira
Ministarstvo javne uprave.*

Naziv publikacije:

Moj grad o mom novcu

(Izveštaj o otvorenosti lokalnih budžeta)

Izdavač:

Institut alternativa

Bulevar Džordža Vašingtona 57,
Podgorica, Crna Gora

Tel/fax: + 382 (0) 20 268 686

E-mail: info@institut-alternativa.org

Za izdavača:

Stevo Muk

Urednica:

Milena Muk

Istraživač:

Nazif Velić

Saradnice u istraživanju:

Nikoleta Pavićević i Almedina Dodić

Prelom i dizajn:

Ana Jovović

Podgorica, februar 2019. godine.

Ministarstvo javne uprave

Ovaj izvještaj je pripremljen u okviru projekta „Money Watch: Civilno društvo, čuvar budžeta”, koji Institut alternativa sprovodi u saradnji sa Institutom za javne finansije i NVO Novi horizont, uz podršku Evropske unije i kofinansiranje Ministarstva javne uprave. Sadržaj izvještaja predstavlja isključivu odgovornost autora i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije i Ministarstva javne uprave.

CIP - КАТАЛОГИЗАЦИЈА У ПУБЛИКАЦИЈИ
НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА ЦРНЕ ГОРЕ, ЦЕТИЊЕ

ISBN 978-9940-533-77-9
COBISS.CG-ID 39196944

SADRŽAJ

Uvod	5
Pregled rezultata transparentnosti po opštinama	7
Andrijevica	7
Bar	8
Berane	8
Bijelo Polje	9
Budva	10
Cetinje	11
Danilovgrad	12
Herceg Novi	12
Gusinje	13
Kolašin	14
Kotor	14
Mojkovac	15
Nikšić	16
Petnjica	17
Plav	17
Plužine	17
Pljevlja	18
Glavni grad Podgorica	19
Rožaje	20
Tivat	20
Ulcinj	21
Šavnik	21
Žabljak	22

Od transparentnosti do otvorenosti: Javne rasprave o lokalnim budžetima	23
Šta dalje?	26
Preporuke	27
Internet prezentacije lokalnih samouprava	28

UVOD

Izveštavanje javnosti i dostupnost budžetskih dokumenata građanima, preduslovi su za unapređenje otvorenosti lokalnih samouprava i odgovornih javnih finansija. Međutim, u Crnoj Gori se ovim pitanjima, naročito na lokalnom nivou, ne posvećuje dovoljna pažnja. Diskusija o dobrom upravljanju na lokalnom nivou uglavnom se svodi na potrebu racionalizacije javne potrošnje i optimizaciju broja zaposlenih, dok se transparentnost javnih finansija često zanemaruje u zvaničnim zahtjevima upućenim crnogorskim opštinama. Zbog toga se u ovom izvještaju fokusiramo na osnovna pitanja transparentnosti lokalnih finansija, kroz ocjenu ispunjenosti minimalnih standarda u objavljivanju osnovnih budžetskih dokumenata.

Zakon o slobodnom pristupu informacijama u članu 12 propisuje proaktivni pristup informacijama i dužnost organa vlasti da objavljuje određene kategorije informacija.¹ One se u zanemarljivoj mjeri mogu primijeniti na informacije o javnim finansijama, izuzev proklamovane obaveze da se objavljuju svi nacrti i predlozi zakona, kao i pojedinačni akti i ugovori o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom.

Pomak u ovom smislu, međutim, može predstavljati **primjena rješenja iz novog Zakona o finansiranju lokalne samouprave**. Ovaj Zakon je, u skladu sa preporukama Instituta alternativa (IA), propisao **obavezu** opštinama da na internet stranici objavljuju odluku o budžetu, odluku o izmjenama budžeta, odluku o završnom računu budžeta i kvartalne izvještaje o ukupno ostvarenim primicima, izvršenim izdacima, neizmirenim obavezama i budžetskom zaduženju.² Na drugoj strani, takođe uvažavajući sugestiju IA,³ u Nacionalni akcioni plan za sprovođenje inicijative Partnerstva za otvorenu upravu u Crnoj Gori 2018–2020, uvrštena je i mjera koja se odnosi na izradu „**budžeta za građane**“, koje lokalne samouprave treba da pripreme na osnovu modela koji će pripremiti Zajednica opština Crne Gore. Ove brošure, prema akcionom planu, treba da se koriste tokom javnih rasprava o lokalnim budžetima za 2020. godinu i budu objavljene na internet prezentacijama jedinica lokalne samouprave. Istim planom je predviđena **standardizacija**

1 / 1) Vodič za pristup informacijama; 2) javne registre i javne evidencije; 3) programe i planove rada; 4) izvještaje i druga dokumenta o radu i stanju u oblastima iz svoje nadležnosti; 5) nacрте, predloge i konačne tekstove strateških dokumenata; 6) nacрте, predloge zakona i drugih propisa, kao i mišljenja eksperata na te propise; 7) pojedinačne akte i ugovore o raspolaganju finansijskim sredstvima iz javnih prihoda i državnom imovinom; 8) spisak državnih službenika i namještenika, sa njihovim službeničkim i namješteničkim zvanjima; 9) spisak javnih funkcionera i liste obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije; 10) rješenja i druge pojedinačne akte koji su od značaja za prava, obaveze i interese trećih lica; 11) informaciju kojoj je po zahtjevu pristup odobren

2 / Zakon o finansiranju lokalne samouprave (*Službeni list Crne Gore*, br. 003/19 od 15. 1. 2019)

3 / <https://bit.ly/2Wui9bG>

internet portala jedinica lokalne samouprave, kroz standardizovanje smjernica za njihovu izradu i praćenje primjene smjernica.⁴

Imajući u vidu početak primjene novih zakonskih rješenja i strateških mjera, ovo istraživanje dodatno dobija na vrijednosti, jer služi kao **presjek početnog stanja transparentnosti lokalnih javnih finansija**. Sa ciljem da predstavimo aktuelno stanje i ukažemo na važnost proaktivnog objavljivanja informacija o lokalnim budžetima, IA je u saradnji sa partnerskom organizacijom NVO Novi horizont iz Ulcinja i uz stručnu podršku Instituta za javne finansije iz Zagreba, sproveo **uporedno istraživanje i analizu internet stranica 23 lokalne samouprave u Crnoj Gori**. Kako bi se obezbijedila kontrola kvaliteta procesa prikupljanja podataka putem interneta, pretraga veb-sajtova u odnosu na prethodno utvrđene kriterijume izvršena je u dva kruga: u septembru 2018. godine prikupljeni su preliminarni rezultati, koji su potvrđeni u decembru iste godine. Takođe, nacrt izvještaja je početkom februara 2019. godine poslat na komentare svim lokalnim samoupravama, koje su bile obuhvaćene istraživanjem. Povratne informacije dobili smo od šest lokalnih samouprava (Bijelo Polje, Bar, Ulcinj, Rožaje, Kotor i Podgorica), što je takođe doprinijelo kontroli kvaliteta i provjeri podataka predstavljenih u izvještaju.

Cilj istraživanja je da utvrdi u kojoj mjeri građani mogu pretragom veb-sajtova doći do sljedećih dokumenata: **nacrta odluke o budžetu** opštine za 2018. godinu, **odluke o budžetu** za 2018. godinu, odluke o **završnom računu budžeta** za 2017. godinu, **polugodišnjeg izvještaja o izvršenju budžeta** za 2017. godinu i **budžetskog vodiča za građane**. Za potrebe istraživanja, budžetski vodič za građane podrazumijeva predstavljanje budžetskih dokumenata u razumljivom obliku i jednostavnom formatu, kako bi ih građani mogli shvatiti i o njima raspravljati. To nisu uvodi, sažeci ili obrazloženja koja dolaze uz budžetska dokumenta, već potpuno novi, jednostavniji i razumljiviji tekst.

Ključni budžetski dokumenti koje treba približiti građanima su budžetske smjernice, prijedlog budžeta, izglasani budžet, rebalans, mjesečni, polugodišnji i godišnji izvještaj o izvršenju budžeta. Tokom istraživanja, naročito smo se fokusirali na predstavljanje nacрта i usvojene odluke o budžetu u formi vodiča za građane, kao minimalnog zahtjeva u ovom pogledu. Takođe, cijenili smo da li su tražena dokumenta objavljena u mašinski čitljivom formatu, tj. formatu koji podrazumijeva lako prepoznavanje i preuzimanje budžetskih podataka.

Navedeni dokumenti odabrani su kao glavni pokazatelji budžetske transparentnosti. Istraživači su vršili pretragu detaljnom analizom internet prezentacija opština – pretra-

⁴ / Nacionalni akcioni plan za sprovođenje inicijative Partnerstva za otvorenu upravu u CG 2018-2020, dostupno na: <https://bit.ly/2GyCHKc>

živanjem stavke „budžet“, sekcije „vijesti“, „odluke i ugovori“, zapisnika sa sjednica Skupštine opštine, oglasne table, kao i naprednom Gugl pretragom.

Izveštaj sadrži detaljan prikaz rezultata istraživanja po opštinama, a kako transparentnost nije cilj sama po sebi, već predstavlja prvi i osnovni korak ka efikasnijem uključivanju građana u odlučivanje o lokalnim budžetima, **u posebnom odjeljku dajemo i osvrt na učešće građana u javnim raspravama o lokalnim budžetima za 2018. godinu.** Kao osnov za ovaj segment istraživanja poslužila nam je analiza izvještaja sa održanih javnih rasprava. Na kraju, imajući u vidu povoljan period primjene novih strateških i zakonskih mjera, ukazujemo na moguće pravce unapređenja postojećih praksi i internet stranica.

PREGLED REZULTATA TRANSPARENTNOSTI PO OPŠTINAMA

▪ **ANDRIJEVICA**

Od pet traženih budžetskih dokumenata, na veb-sajtu <http://opstinaandrijevica.me>, pretragom se može doći do tri: Nacrta odluke o budžetu Opštine za 2018. godinu, Odluke o budžetu za 2018. godinu i Odluke o završnom računu budžeta za 2017. godinu. Iako internet prezentacija ima poseban dio, pod nazivom „Budžet“, do kojeg se može doći putem sekcije „Otvoreni grad“, ovdje se ne nalazi cjelokupna budžetska dokumentacija, već samo Odluka o budžetu za 2018. godinu, kao i Završni račun budžeta Opštine za 2017. godinu. Do ovih dokumenata moguće je doći relativno lako, uz dva klika. Takođe, dokumenta u ovoj sekciji raspoređena su po godinama, tako da je pregled dokumentacije jednostavan.

Karakteristično kod ove lokalne samouprave je nepostojanje dokumenta sa objedinjenim informacijama (Nacrt odluke o budžetu), već postoje dva dokumenta – „Nacrt plana rashoda 2018“ i „Nacrt plana prihoda 2018“. Ove dokumente, kao i poziv za javnu raspravu, moguće je pronaći putem polja za pretragu na naslovnoj stranici. Ovdje se mogu naći poziv na javnu raspravu, kao i nacrti prihoda i rashoda. Iako je odluka o budžetu dostupna u mašinski čitljivom formatu, to nije slučaj sa nacrtom ove odluke (PDF format), niti sa ključnim klasifikacijama koje su prikazane u završnom računu budžeta (PDF format). **Polugodišnji vodič o izvršenju budžeta za 2017. godinu, kao ni budžetski vodič za građane nisu dostupni na internet prezentaciji Opštine Andrijevica.**

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Andrijevica:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **BAR**

Identično kao za Opštinu Andrijevica, pretragom zvanične prezentacije Opštine Bar na adresi <https://bar.me>, građani mogu ostvariti uvid u tri od pet traženih budžetskih dokumenata. Na naslovnoj strani postoji podmeni sa nazivom „Budžet”, koji vodi do Odluke o budžetu za 2018. godinu, kao i do ostalih odluka o budžetima, sve do 2010. godine. Osim odluka, u ovom dijelu se nalaze, za svaku godinu pojedinačno, grafikoni sa prikazom kapitalnog i tekućeg budžeta u procentima. Plavom bojom obilježen je tekući, a zelenom kapitalni budžet. Do Završnog računa budžeta Opštine Bar može se doći putem opcije Skupština Opštine/Sjednice Skupštine, u sklopu materijala sa 3. sjednice Skupštine Opštine Bar. Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu nije bilo moguće pronaći pretraživanjem sekcija, već samo naprednom Gugal pretragom. Dakle, sva tri objavljena budžetska dokumenta nalaze se u različitim sekcijama sajta, umjesto da budu objedinjeni i lako dostupni u okviru stavke „Budžet”. Oni nisu mašinski čitljivi, jer su dostupni samo u PDF formatu.

Opština Bar u okviru zvanične internet prezentacije ne objavljuje polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta, kao ni budžetski vodič za građane.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Bar:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **BERANE**

Opština Berane, na zvaničnoj internet prezentaciji <http://berane.me/> nema stavku sa nazivom „budžet”, koja bi trebalo da vodi do budžetske dokumentacije. Do usvojene Odluke o budžetu Opštine za 2018. godinu može se doći pretragom sekcije „Odluke, rješenja, dokumenta”, odabirom podsekcija „Skupština” i „Budžet 2018”. Pretragom veb-sajta, unošenjem ključnih

riječi, mogu se naći obavještenja o javnim raspravama o budžetu za 2019. godinu, kao i za 2017. i 2016, ali ne i za 2018. godinu. Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu, kao i Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu, pronađeni su naprednim Gugl pretraživanjem, što govori u prilog tome da, iako postoje, oni nisu pristupačni građanima koji nemaju na raspolaganju vrijeme i resurse za detaljne pretrage kako bi se informisali o osnovnim tokovima novca u svojoj opštini. Odluka o budžetu i završni račun dostupni su u mašinski čitljivom formatu (Word), dok je nacrt odluke o budžetu, koji je ujedno i najbitniji za uključivanje građana, dostupan samo u PDF formatu.

Ni zvanična internet prezentacija Opštine Berane ne sadrži polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i budžetski vodič za građane.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Berane:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **BIJELO POLJE**

Na zvaničnoj internet prezentaciji Opštine Bijelo Polje <https://www.bijelopolje.co.me/> postoji podmeni „Budžet”, u okviru koga se nalaze odluke o budžetima razvrstane po godinama (do 2011. godine). Na ovom mjestu se nalazi i Odluka o budžetu Opštine Bijelo Polje za 2018. godinu. Nacrt ove odluke takođe je objavljen na internet prezentaciji, ali ne na jednako pristupačan način kao usvojena odluka. Od naslovne strane kao polazne tačke, neophodno je koristiti opcije „Građani”, „Obavještenja”, „Oglasna tabla”, „Javne rasprave”, zatim među obavještenjima pronaći vezu „Javna rasprava povodom Nacrta odluke o budžetu Opštine Bijelo Polje za 2018. godinu”, u okviru koje je objavljen ovaj PDF dokument, kao prilog uz poziv na javnu raspravu.

Odluka o završnom računu Opštine Bijelo Polje za 2017. godinu u vrijeme pretrage nije bila dostupna na sajtu, zato što je sekcija „Skupština” bila van funkcije, pa je bilo nemoguće doći do materijala sa sjednica ovog tijela. U komentarima na nacrt ovog izvještaja, Opština Bijelo Polje je napomenula da je Odluka o završnom računu za 2017. godinu objavljena 27. 12. 2018. godine.⁵ Polugodišnji izvještaj o budžetu za 2017. godinu takođe je objavljen u odjeljku „Budžet”. Svi objavljeni dokumenti dostupni su samo u PDF formatu.

Pretragom je utvrđeno da Opština Bijelo Polje nije objavila budžetski vodič za građane u odnosu na nacrt ili usvojeni budžet za 2018. godinu, iako je u komentarima na nacrt izvještaja

⁵ / <http://so.bijelopolje.co.me/index.php/sjednice/usvojene-odluke/133-usvojene-odluke-sa-iii-sjednice>

navedeno da je ovaj dokument sačinjen za 2019. godinu. Dakle, objavljena su četiri od pet traženih dokumenata.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Bijelo Polje:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✓
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **BUDVA**

Zvanična prezentacija Opštine Budva (<http://budva.me/>) od pet traženih budžetskih dokumenata sadrži tri. Na dnu naslovne strane vidljiv je podmeni „Budžet za građane”, koji sadrži odluke o budžetu, ali samo završno sa 2016. godinom. Odluka o budžetu Opštine Budva za 2018. godinu može se pronaći samo u okviru materijala sa sjednice Skupštine opštine, pretraživanjem materijala sa svih sjednica, pa je manje pristupačna od ranijih odluka objavljenih u okviru posebnog odjeljka.

U dijelu veb-sajta pod nazivom „Javne rasprave”, mogu se pronaći objavljeni pozivi za javne rasprave u vezi sa nacrtom budžeta opštine i kao prilog Nacrti odluka o budžetima za 2019. i 2017, ali **ne i za 2018. godinu**. Kako bi se pronašao Nacrt Odluke o budžetu Opštine Budva za 2018. godinu, potrebno je sa naslovne strane kliknuti na „prikaži sve novosti” i zatim pregledati pojedinačno strane (jedna strana sadrži 10 novosti). U vrijeme pretrage, Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu nalazio se na 22. strani. Oba objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Odluku o završnom računu budžeta za 2017. godinu nije moguće naći na sajtu Opštine Budva. Uvidom u obavještenje Skupštine Opštine Budva od 26. juna 2018. godine utvrdili smo da je Predlog Odluke o završnom računu budžeta Opštine Budva za 2017. godinu bio na dnevnom redu 3. jula 2018. godine, iako dokument nije dostupan građanima.

Ni Opština Budva ne objavljuje polugodišnje izvještaje o izvršenju budžeta, niti dosljedno objavljuje budžetski vodič za građane. Ova lokalna samouprava ima objavljen Budžetski vodič za građane iz 2014. godine, do kojeg se dolazi putem podmenija na naslovnoj strani sajta, pod nazivom „Vodič kroz budžet”. Opština praksu objavljivanja vodiča nije nastavila narednih godina.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Budva:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ CETINJE

Prijestonica Cetinje na zvaničnoj internet prezentaciji (<http://www.cetinje.me/>) ne nudi građanima budžetsku dokumentaciju na jednom mjestu. Sekcija „Dokumenta” vodi do podsekcije „Budžet”, gdje su objavljeni Program javne rasprave i Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu.

Iako su odluke o budžetima za prethodne godine objavljujivane ili u podsekciji „Budžet” ili u podsekciji „Odluke i ugovori”, Odluka o budžetu za 2018. godinu se ne nalazi na ovim mjestima. Odluka o budžetu Prijestonice za 2018. godinu dostupna je u okviru materijala razmatranih na sjednicama lokalne skupštine (Skupština/Dokumenta). Kako je u ovom odjeljku objavljeno više od 200 odluka samo za 2018. godinu, pretraživanje je otežano.

Odluka o završnom računu budžeta Prijestonice za 2017. godinu dostupna je u podsekciji „Odluke i ugovori”, a do nje se dolazi klikom sa naslovne strane na sekciju „Dokumenta”, zatim „Odluke i ugovori” i „Odluke i ugovori 2018”. U ovoj podsekciji takođe se nalaze mnogobrojni dokumenti, koji nisu razvrstani, tako da je pretraga teža, a ovaj dokument je u vrijeme pretrage bio 42. po redu. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Budžetski vodič za građane i Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu Prijestonice Cetinje nisu dostupni u okviru zvanične internet prezentacije.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Prijestonice Cetinje:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ DANILOVGRAD

Zvanična internet prezentacija Opštine Danilovgrad (<http://danilovgrad.me/>) ne sadrži na naslovnoj strani posebnu sekciju sa budžetskom dokumentacijom. Usvojena odluka o budžetu opštine za 2018. godinu dostupna je preko sekcije „Važna dokumenta”, koja je prikazana na naslovnoj strani veb-sajta. Takođe, u ovoj sekciji se nalazi i dokument sa nazivom „Budžet bez muke”, koji sadrži tabelarni prikaz ekonomske klasifikacije budžeta opštine za 2011. godinu i po sadržaju ne odgovara budžetskom vodiču za građane. Dokument koji je bio predmet pretrage – **Budžetski vodič za 2018. godinu, nije dostupan na sajtu ove lokalne samouprave.**

Nacrt odluke o budžetu Opštine Danilovgrad za 2018. godinu nalazi se u odjeljku „Aktuelnosti 2017”, koji služi objavljivanju raznih vijesti, pa je pretraga dokumenata otežana. Slično tome, Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godine dostupna je u podmeniju „Aktuelnosti 2018”, u okviru materijala razmatranih na sjednicama lokalne skupštine i jednako je nepristupačna kao i prethodni dokument. U vrijeme pretrage, obavještenje o odlukama usvojenim na XXV sjednici Skupštine (među kojima je i Odluka o završnom računu za 2017. godinu) bilo je pod brojem sto u aktuelnostima za 2018. godinu. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Nije bilo moguće pronaći Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu na internet prezentaciji Opštine Danilovgrad.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Danilovgrad:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ HERCEG NOVI

Na naslovnoj strani zvanične internet prezentacije Opštine Herceg Novi (<http://www.hercegnovi.me>) nalazi se sekcija „Od značaja” i podsekcija „Budžet Opštine”. Potreban je jedan klik da bi se došlo do dokumenta pod nazivom Odluka o budžetu Opštine Herceg Novi za 2018. godinu, ali u ovom dijelu veb-sajta nisu dati i ostali budžetski dokumenti koji su predmet istraživanja. Kako bi se došlo do Nacrta odluke o budžetu za 2018. godinu, u vrijeme pretrage bilo je neophodno preći 28 stranica u podsekciji „Vijesti”.

Do Odluke o završnom računu opštine Herceg Novi može se doći u tri koraka (klika) sa naslovne strane, pretraživanjem odluka Skupštine Opštine. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Tri dostupna budžetska dokumenta nalaze se u različitim sekcijama zvanične internet prezentacije Herceg Novi, a preostala dva dokumenta, polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta opštine i budžetski vodič za građane, nisu dostupni.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Herceg Novi:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ GUSINJE

Opština Gusinje na naslovnoj strani zvanične internet prezentacije (www.opstinagusinje.me/) ima prikazanu ukupnu sumu budžeta za tekuću godinu, ali stavku koja vodi do budžetske dokumentacije nije moguće naći na ovoj strani. Do stavke „Budžet” se dolazi preko sekcije „Servis građana”, a zatim podsekcije „Otvoreni grad”. U ovoj podsekciji nalazi se samo jedan dokument i to Odluka o budžetu Opštine Gusinje za 2018. godinu. Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu pronađen je u podsekciji „Vijesti” (u vrijeme pretrage na devetoj stranici), u okviru poziva na javnu raspravu. Ovaj dokument je dostupan samo u PDF formatu, dakle nije mašinski čitljiv.

Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu, Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu i budžetski vodič za građane nisu dostupni. Treba naglasiti i da su sekcije „Odluke Skupštine” i „Javne rasprave” prazne.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Gusinje:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ KOLAŠIN

Lokalna samouprava Kolašin na svojoj zvaničnoj internet prezentaciji (<http://kolasin.me/>), u okviru sekcije „Otvoreni grad” ima padajući meni u kome se, peta po redu, nalazi podsekcija „Budžet – završni račun”. Iako ova stavka postoji, nije ažurirana i ne sadrži dokumente koji su bili predmet pretrage.

Nacrt odluke o budžetu Opštine za 2018. godinu dostupan je na oglasnoj tabli opštine, objavljen 1. 12. 2017. godine sa pozivom na Javnu raspravu o Nacrtu odluke budžeta. Odluka o budžetu opštine Kolašin za 2018. godinu objavljena je u sekciji „Skupština Opštine” u materijalima sa sjednica. Prilikom otvaranja materijala sa jedne sjednice, prikazuje se više kompresovanih dokumenata koji su bili predmet zasijedanja, što otežava pristup traženom dokumentu. Odluka o budžetu dostupna je u mašinski čitljivom formatu (Word), što nije slučaj sa nacrtom odluke (PDF).

Odluka o završnom računu budžeta opštine za 2017. godinu, Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu i budžetski vodič za građane nisu dostupni na zvaničnoj internet prezentaciji Opštine Kolašin. Ova prezentacija, dakle, sadrži dva od pet traženih budžetskih dokumenata.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Kolašin:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godin	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ KOTOR

Zvanična internet prezentacija Opštine Kotor (<http://kotor.me/me>) na naslovnici ima padajući meni „Dokumenta”, koji nudi i podsekciju „Budžet”, ali se ovim putem dolazi samo do Odluke o budžetu Opštine Kotor za 2018. godinu.

Nacrt odluke o budžetu Opštine Kotor za 2018. godinu dostupan je pretragom sekcije „Javne rasprave i objave”, zatim „Javne rasprave i pozivi Sekretarijata za lokalne prihode, budžet i finansije”, i na kraju analizom sadržaja odjeljka „Javna rasprava povodom Nacrta Odluke o Budžetu Opštine Kotor za 2018. godinu”, gdje se u prilogu, sa pozivom na javnu raspravu, nalazi i ovaj budžetski dokument. Oba objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Ostala tri tražena budžetska dokumenta: Odluka o završnom računu opštine za 2017. godinu, Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu i Budžetski vodič za građane – nisu dostupni na internet prezentaciji Opštine Kotor.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Kotor:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ MOJKOVAC

Odluka o budžetu Opštine Mojkovac za 2018. godinu i Završni račun za 2017. godinu objavljeni su u okviru banera „Budžet“ koji je jasno istaknut na naslovnoj strani zvanične internet prezentacije (<https://www.mojkovac.me/>). Na strani 2/16 sekcije „Aktuelno“, u periodu istraživanja, bio je dostupan Nacrt Odluke o budžetu opštine Mojkovac za 2018. godinu. Obavještenje je postavio Sekretarijat za finansije, ekonomiju i lokalne javne prihode Opštine Mojkovac 11. 4. 2018. godine, a dokument se može preuzeti zajedno sa Planom javne rasprave o Nacrtu odluke o budžetu opštine. Odluka o budžetu i završni račun dostupni su u mašinski čitljivom formatu (Word), što nije slučaj sa nacrtom budžeta (PDF).

Opština Mojkovac na zvaničnoj internet prezentaciji nema objavljen Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu, kao ni budžetski vodič za građane. Dakle, dostupna su tri od pet traženih budžetskih dokumenata.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Mojkovac:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ NIKŠIĆ

Naslovna strana veb-sajta Opštine Nikšić, (<http://niksic.me/>), sadrži odjeljak „Budžet” koji vodi do dva od pet traženih budžetskih dokumenata: Nacrta Odluke o budžetu Opštine Nikšić za 2018. godinu i usvojene Odluke o budžetu opštine za 2018. godinu.

Iako su navedena dva dokumenta dostupna putem jednog klika i pristupačna građanima, to nije slučaj i sa Odlukom o završnom računu opštine Nikšić za 2017. godinu. Da bi se pristupilo ovom dokumentu, neophodno je najmanje pet puta kliknuti, počevši od naslovne strane i to: „Lokalna uprava”, „Skupština Opštine”, „Sjednice”, a zatim je potrebno pretražiti materijale svake sjednice pojedinačno. Odluka o završnom računu budžeta nalazi se u materijalima Desete sjednice Skupštine Opštine Nikšić, od 11. 7. 2018. godine. Neophodno je kliknuti na naslov, zatim na materijale, čime se otvara Gugl drajv koji sadrži 15 dokumenata, a **Odluka je naslovljena „Zavrtni rafun”, što onemogućava njenu pretragu putem polja „search” ili naprednom pretragom na Guglu.**

Među materijalima sa sjednica, tačnije u Materijalu za Šestu sjednicu Skupštine Opštine Nikšić, koja je održana 18. 7. 2017. godine, nalazi se i dokument **Izveštaj o izvršenju budžeta i investicione politike opštine Nikšić za period januar–jun 2017. godine.** Iako postoji, građanima je otežan pristup ovom dokumentu, jer je naslovljen kao „2.Izvjettaj o izvrtenju Bud^oeta i investic. politike za jan-jun 2016.god..doc”.

Pretragom sajta opštine Nikšić nije pronađen budžetski vodič za građane, što dovodi do zaključka da su četiri od pet traženih budžetskih dokumenata objavljena na sajtu. Sva četiri dokumenta koja su, uz opisane prepreke, dostupna na sajtu, objavljena su u mašinski čitljivom formatu (Word).

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Nikšić:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. Godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✓
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ PETNJICA

Na naslovnoj strani zvanične internet prezentacije Opštine Petnjica (<http://www.petnjica.co.me/>) ne postoji odjeljak ili sekcija/podsekcija sa nazivom „Budžet”, koja vodi do budžetske dokumentacije.

Odluka o budžetu Opštine za 2018. godinu nalazi se u podsekciji „Odluke”, do koje se dolazi preko sekcije istaknute na naslovnoj strani pod nazivom „Skupština”. Nacrt odluke o budžetu Opštine Petnjica za 2018. godinu dostupan je pretragom ključnih riječi na naslovnici sajta. Oba objavljena dokumenta dostupna su u mašinski čitljivom formatu (Word).

Odluka o završnom računu budžeta opštine Petnjica za 2017. godinu, polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i budžetski vodič za građane nisu dostupni.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Petnjica:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ PLAV

U periodu istraživanja i pripreme ovog izvještaja, **zvanična internet prezentacija Opštine Plav nije bila u funkciji**, čime je, u pogledu budžetske transparentosti, ovo najlošije rangirana opština.

▪ PLUŽINE

Opština Plužine u okviru internet prezentacije <http://www.pluzine.me/> nema posebnu sekciju ili odjeljak sa natpisom „Budžet”, koji vodi do objedinjene budžetske dokumentacije.

Preko sekcija i podsekcija „Od značaja”, „Javne rasprave”, „Javne rasprave 2015/2016/2017”, dolazi se do Nacrta odluke o budžetu Opštine Plužine za 2018. godinu, kao priloga uz poziv na javnu raspravu. Odluka o budžetu Opštine Plužine za 2018. godine nalazi se u podsekciji „Odluke u 2018. godini”, do koje se dolazi putem sekcija „Skupština Opštine” i „Odluke Skupštine”.

Odluka o završnom računu budžeta Opštine Plužine pronađena je naprednom Gugl pretragom, ali se i dalje ne može utvrditi na kojem mjestu na zvaničnoj internet prezentaciji Opštine građani mogu doći do ovog budžetskog dokumenta. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su u mašinski čitljivom formatu (Word).

Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i budžetski vodič za građane nisu dostupni na veb-sajtu Opštine Plužine.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Plužine:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ PLJEVLJA

Prečica „Budžet“ nalazi se na naslovnoj stranici zvanične internet prezentacije Opštine Pljevlja (<https://www.pljevlja.me/>) i vodi do Odluke o budžetu Opštine za 2018. godinu, kao i do Odluke o završnom računu budžeta Opštine za 2017. godinu. Ovdje se nalaze i ostali budžetski dokumenti, hronološkim redom, za prethodne, kao i za narednu, 2019. godinu.

Pretragom sajta, u sekciji „Akti Skupštine“ i stranici „Sjednice SO“, **dolazi se do Izvještaja o izvršenju budžeta Opštine Pljevlja za period I – VI 2017. godine.** Nacrt odluke o budžetu Opštine Pljevlja pronađen je pretragom u opciji „search“, a nalazi se i u odjeljku „Vijesti“, koji, ipak, nije dostupan na naslovnoj strani. Sva četiri objavljena dokumenta dostupna su samo u PDF formatu, dakle nisu mašinski čitljiva.

Budžetski vodič za građane nije dostupan.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Pljevlja:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✓
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018.	✗

▪ GLAVNI GRAD PODGORICA

Internet prezentacija Glavnog grada Podgorice (<http://podgorica.me/>) ne nudi opciju pretrage, putem koje bi se upisivanjem riječi moglo doći do dokumentacije, kao ni sekciju, podmeni ili prečicu sa nazivom „Budžet”, koja bi pomogla građanima u pretraživanju.

Odluka o budžetu Glavnog grada Podgorice za 2018. godinu dostupna je među materijalima razmatranim na sjednicama lokalne skupštine, putem podsajta „Skupština Glavnog grada”, zatim veza „Drugi akti Skupštine”, „Odluke”, i na kraju klikom na XXV sjednicu, na kojoj je razmatrana Odluka. Nacrt odluke o budžetu Glavnog grada za 2018. godine nije pronađen pretragom sajta, niti u materijalima sa sjednica i obavještenjima, ali je pronađen naprednom pretragom.

Da bi se došlo do dokumenta – Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta Glavnog grada, potrebno je sa naslovne strane Glavnog grada otvoriti prečice za podsajtove grada. Padajući meni nudi stranicu „Skupština Glavnog grada”. Klikom se dolazi do odjeljka „Sjednice Skupštine – Materijali”, a zatim je potrebno kliknuti „vidi sve” i nakon toga pojedinačno otvarati materijale svake sjednice. U materijalima XXIII sjednice, od 28. jula 2017. godine, treća po redu je „Informacija o ostvarivanju Budžeta Glavnog grada Podgorice za period januar–jun 2017. godine”.

Odluke o budžetu (nacrt i usvojena verzija) nisu dostupne u mašinski čitljivom formatu (pdf), za razliku od polugodišnjeg izvještaja koji je mašinski čitljiv (Word).

Glavni grad je **Odluku o završnom računu budžeta za 2017. godinu** objavio u sekciji „Arhiva”. Pretragom zvanične internet prezentacije Glavnog grada Podgorice takođe **nije pronađen Budžetski vodič za građane za 2018. godinu**, iako je Glavni grad izradio ovaj dokument za narednu, 2019. godinu.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Glavnog grada Podgorice:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✓
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ ROŽAJE

Naslovna strana zvanične internet prezentacije Opštine Rožaje (<https://www.rozaje.me/>) nudi u okviru naslova „Vama na usluzi” podmeni „Budžet”, koji vodi do Nacrta odluke o budžetu Opštine Rožaje za 2018. godinu objavljenog u PDF formatu.

Ovo je bio jedini budžetski dokument na sajtu Opštine Rožaje dostupan tokom istraživanja, zaključno sa decembrom 2018. godine. **Odluka o budžetu Opštine za 2018. godinu, Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu, Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu, kao ni Budžetski vodič za građane**, nisu bili dostupni tokom istraživanja. Ipak, u komentarima na Nacrt izvještaja, koji je dostavljen predstavnicima Opštine, i nakon ukazivanja da „veza” koji bi trebalo da vodi do usvojene Odluke o budžetu za 2018. godinu nije u funkciji, propust je ispravljen, pa je ovaj važni dokument naknadno objavljen.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Rožaje:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	Naknadno objavljena
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ TIVAT

Opština Tivat je na zvaničnoj internet prezentaciji (<http://opstinativat.com/>) objavila tri od pet traženih budžetskih dokumenata. Podmeni „Budžet” sa naslovne strane vodi do Odluke o budžetu Opštine za sve godine do 2007, uključujući i Odluku za 2018. godinu.

Nacrt odluke o budžetu Opštine Tivat za 2018. godinu dostupan je u odjeljku „Javne rasprave 2017”, kojem se može pristupiti preko podmenija „Javne rasprave” na naslovnoj strani.

Odluka o završnom računu budžeta Opštine Tivat za 2017. godinu dostupna je na zvaničnoj internet prezentaciji, a nalazi se u sekciji „Usvojene odluke sa XX sjednice SO Tivat od 12.06.2018. godine”. Na naslovnoj strani se otvori padajući meni „Lokalna samouprava”, koji nudi podsekciju „Skupština Opštine”. Zatim se klikom na „Usvojene odluke na skupštinskim zasjedanjima”, dolazi do novih „veza” i potrebno je odabrati „Skupštinski saziv od 11.05.2016. godine”. Do traženog dokumenta dolazi se putem veze „Usvojene odluke sa sjednica”, i neophodno je dalje otvarati pojedinačno sve materijale sa sjednica, kako bi se došlo do dokumenta, što ga čini teško dostupnim. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su u mašinski čitljivom formatu (Word).

Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i budžetski vodič za građane Opštine Tivat nisu dostupni.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Tivat:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **ULCINJ**

Zvanična internet prezentacija Opštine Ulcinj (<http://www.opstinaulcinj.com/>) sadrži stavku „Budžet”, prečicu koja vodi do jednog od pet traženih budžetskih dokumenata: Odluke o budžetu Opštine Ulcinj za 2018. godinu. Ova odluka dostupna je samo u PDF formatu, dakle nije mašinski čitljiva.

Ostala budžetska dokumentacija koja je bila predmet pretrage sajta Opštine Ulcinj (**Nacrt odluke o budžetu za 2018. godinu, Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu, Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu i budžetski vodič za građane**) nije dostupna na ovom sajtu. Slično Bijelom Polju i Podgorici, i Opština Ulcinj je izradila Vodič za građane za budžet za 2019. godinu.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Ulcinj:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✗
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✗
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **ŠAVNIK**

Stavka „Budžet” na internet prezentaciji Opštine Šavnik (<http://www.savnik.me/>) nije vidljiva i pristupačna građanima, jer na naslovnoj stranici ne postoji sekcija ili meni sa ovim nazivom, koji bi poslužio kao prečica ka budžetskoj dokumentaciji. Ova stavka je vidljiva tek kada se otvori padajući meni sekcije „Obavještenja i informacije”. Međutim, posljednji objavljeni dokumenti u ovom dijelu sajta su iz 2015. godine.

Nacrt odluke o budžetu Opštine Šavnik za 2018. godinu nalazi se u sekciji „Novosti na sajtu – Ostale novosti” i dostupan je tek listanjem pojedinačnih stranica u okviru ove sekcije.

Odluka o završnom računu budžeta Opštine Šavnik dostupna je u okviru materijala sa sjednica lokalne skupštine, u okviru jednog kompresovanog foldera, pa je teško pristupačna građanima. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su u mašinski čitljivom formatu (Word).

Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta Opštine Šavnik za 2017. godinu nije dostupan na veb-sajtu Opštine Šavnik. Iz materijala sa sjednica lokalne skupštine, preciznije Zaključka o usvajanju Izvještaja o ostvarivanju Budžeta Opštine Šavnik za period januar-jun 2017. godine, proizilazi da je ovaj izvještaj usvojen, iako nije dostupan na veb-sajtu.

Budžetski vodič za građane takođe nije dostupan na internet prezentaciji Opštine Šavnik.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Šavnik:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

▪ **ŽABLJAK**

Pronalaženje budžetske dokumentacije, tačnije dokumenata: Nacrt odluke o budžetu Opštine Žabljak za 2018. godinu, Odluka o budžetu Opštine Žabljak za 2018. godinu i Završni račun budžeta za 2017. godinu, prilično je jednostavno na zvaničnoj internet prezentaciji (<http://zabljak.me/>) ove lokalne samouprave. Sva tri objavljena dokumenta dostupna su u mašinski čitljivom formatu (Word, Excel).

Na naslovnoj strani uočljiv je plavi podmeni sa nazivom „Budžet“, koji vodi do tri navedena dokumenta, kao i do budžetske dokumentacije za prethodne godine. Ipak, polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta Opštine za 2017. godinu i budžetski vodič za građane nisu dostupni na internet prezentaciji Opštine Žabljak.

Tabelarni prikaz pretraživanih budžetskih dokumenata na veb-sajtu Opštine Žabljak:

Nacrt odluke o budžetu opštine za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o budžetu za 2018. godinu	✓
(Usvojena) Odluka o završnom računu budžeta za 2017. godinu	✓
Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2017. godinu	✗
Budžetski vodič za građane (građanski budžet) za 2018. godinu	✗

OD TRANSPARENTNOSTI DO OTVORENOSTI: JAVNE RASPRAVE O LOKALNIM BUDŽETIMA

Transparentnost nije cilj sama po sebi. Otvaranje dokumenata, njihovo stavljanje na uvid javnosti, prvi je i neophodan korak da bi se javnost uključila u donošenje odluka i u raspravu o važnim lokalnim prioritetima. Zbog toga se u ovom dijelu fokusiramo na praksu organizovanja javnih rasprava o lokalnim budžetima, na osnovu izvještaja sa javnih rasprava o nacrtima odluka o lokalnim budžetima za 2018. godinu.

Za razliku od centralnog nivoa, gdje je Ministarstvo finansija oslobođeno obaveze da organizuje javnu raspravu o državnom budžetu, Zakon o lokalnoj samoupravi eksplicitno obavezuje opštine, da prije donošenja budžeta, organizuju javnu raspravu u trajanju od najmanje 15 dana.⁶ Sve opštine su ovu obavezu sprovele u odnosu na lokalne budžete za 2018. godinu.

Iako sedam opština precizno ne izvještava o učešću građana u javnim raspravama o svojim budžetima (Budva, Tivat, Herceg Novi, Pljevlja, Plužine, Andrijevica i Gusinje), dostupni podaci pokazuju da građani uglavnom nisu učestvovali u raspravama o budžetu za 2018. godinu. Od svih se izdvaja jedino Opština Bar, gdje su na javnim raspravama održanim u različitim mjesnim zajednicama, bila ukupno 174 učesnika. Na drugoj strani, iz dostupnih izvještaja proizilazi da na javnim raspravama o lokalnim budžetima za 2018. godinu uopšte nije bilo građana u Podgorici, Cetinju, Petnjici i Šavniku.

Opštine su nerijetko u izvještajima konstatovale slabo interesovanje za učešće u javnim raspravama. Međutim, na drugoj strani, kao što je ovo istraživanje pokazalo, nisu uložile napor da pojasne osnovne budžetske kategorije građanima, niti su bile dovoljno proaktivne da u što pristupačnijem formatu objave ključna budžetska dokumenta.

6 / Zakon o lokalnoj samoupravi (*Službeni list Crne Gore* broj 002/18 od 10. 1. 2018.)

Tabelarni pregled javnih rasprava o lokalnim budžetima za 2018. godinu:

OPŠTINA	BROJ GRAĐANA NA RASPRAVI
PETNJICA	Održane tri javne rasprave, jedna za građane i predstavnike mjesnih zajednica, druga javna rasprava za privredna društva i NVO (nije bilo interesovanja) i treća za političke partije.
BAR	MZ Mrkojevići – 25 učesnika, 12 učestvovalo u raspravi; MZ Spič – 26 učesnika, 12 učestvovalo u raspravi; MZ Ostros i Šestani – 44 učesnika, 4 učestvovalo u raspravi, MZ Crmnica – 7 učesnika, 4 učestvovalo u raspravi, MZ Bar I, II, III, IV, V, Šušanj i Stari Bar – 72 učesnika, 25 učestvovalo u raspravi.
HERCEG NOVI	Nije precizno naveden broj učesnika, konstatuje se da su raspravama prisustvovali članovi savjeta mjesnih zajednica i mali broj građana.
KOLAŠIN	Nije precizno naveden broj učesnika.
ANDRIJEVICA	Održane su dvije javne rasprave, prva za predstavnike mjesnih zajednica i građane (prisustvovalo 10 predstavnika MZ i nekoliko građana), i druga za predstavnike javnih ustanova, nevladinih organizacija, političkih partija i sportskih društava.
BERANE	Nije precizno naveden broj učesnika. Održane su ukupno četiri rasprave: 1) za privrednike i preduzetnike, 2) za mjesne zajednice, sindikat i građane, 3) za nevladin sektor i 4) za političke partije.
BIJELO POLJE	Krajem 2017. godine donijeta je Odluka o privremenom finansiranju opštine Bijelo Polje.
CETINJE	U izvještaju se konstatuje da građani nisu izrazili interesovanje za učešće u javnoj raspravi.
DANILOVGRAD	Nije precizno naveden broj učesnika.
KOTOR	Nije precizno naveden broj učesnika.
MOJKOVAC	Nije precizno naveden broj građana koji su učestvovali u raspravi, navodi se da su preduzete mjere kako bi se građani zainteresovali za raspravu, ali i pored toga, odziv je bio ispod očekivanja. U raspravi su učestvovali predstavnici političkih partija, sportskih organizacija, mjesnih zajednica i pojedinci. Održana je još jedna rasprava kojoj su prisustvovali predstavnici tri mjesne zajednice, ali nije naveden tačan broj učesnika.

OPŠTINA	BROJ GRAĐANA NA RASPRAVI
NIKŠIĆ	Osim obrađivača nacrti i medija, samo dva građanina su prisustvovala i učestvovala u raspravi.
PLUŽINE	Nije precizno naveden broj učesnika.
PLJEVLJA	Održane su tri javne rasprave: prva sa predstavnicima savjeta gradskih mjesnih zajednica, druga rasprava sa predstavnicima seoskih mjesnih zajednica i treća sa klubom odbornika vladajuće Demokratske partije socijalista. Ne navodi se koliko je građana prisustvovalo raspravama.
PODGORICA	U izvještaju se konstatuje da građani nisu pokazali interesovanje za učešće na centralnoj javnoj raspravi.
ROŽAJE	Nije precizno naveden broj učesnika, raspravi je prisustvovao „određeni broj” građana, predstavnici nevladinih organizacija, lokalni odbornici i predstavnici medija.
ŠAVNIK	Konstatuje se da nije bilo zainteresovanih učesnika.
TIVAT	Nije naveden precizan broj građana koji su bili prisutni na javnoj raspravi za predstavnike mjesnih zajednica i građane.
ŽABLJAK	„Zboru” je prisustvovalo 15 osoba.
ULCINJ	Organizovane ukupno tri rasprave. Nije precizno naveden broj učesnika na prvoj raspravi, na drugoj raspravi zbog nevremena nije bilo prisutnih, dok je na trećoj bilo 10 zainteresovanih građana.
GUSINJE	Prisutna 22 učesnika.
BUDVA	Nije precizno naveden broj učesnika.
PLAV	Održane dvije javne rasprave, prisustvovala ukupno 24 učesnika.

ŠTA DALJE?

Od traženih dokumenata, najredovnije su objavljivane odluke o budžetu (nacrt i usvojena verzija), dok tokom predmetnog perioda (2017. i 2018. godina) nijedna opština nije objavila tzv. budžete za građane. Imajući u vidu važnost završnog računa budžeta, kao dokumenta koji, između ostalog, treba da prikaže sva odstupanja realizovane potrošnje od plana za tu godinu i izvještaj o kapitalnim projektima,⁷ zabrinjavajuća je činjenica da osam od 23 opštine na svojim sajtovima nije objavilo usvojenu odluku o završnom računu lokalnog budžeta. To znači da građani putem veb-sajtova opština Budva, Gusinje, Kolašin, Kotor, Petnjica, Plav, Rožaje i Ulcinj nisu bili u mogućnosti da dobiju potpune informacije o izvršenju lokalnog budžeta u 2017. godini.

I kada je tražena dokumentacija objavljena na internet stranicama opština, ona se često nalazi u sekcijama koje su „udaljene” od naslovne strane, neistaknute, sa pogrešnim nazivima i slovničkim greškama koje otežavaju pronalaženje. Najilustrativniji primjer, u tom smislu jeste Opština Nikšić. Iako su objavili završni račun budžeta za 2017. godinu, to su uradili pod nazivom „Zavrtni rafun”. Takođe, većina objavljenih dokumenata nije dostupna u mašinski čitljivom formatu, već najčešće u formi PDF dokumenata, koji ne omogućavaju pretraživanje i preuzimanje ključnih stavki koje su od posebnog interesa za određene grupe građana. Dakle, puko objavljivanje materijala, ukoliko ne postoji volja da se ono izvrši na građanima pristupačan način, nije dovoljno za uspostavljanje zadovoljavajućeg nivoa transparentnosti.

Najlošiju ocjenu je dobila Opština Plav, koja u periodu istraživanja, uopšte nije imala funkcionalnu internet stranicu, čime građani ove opštine generalno ostaju bez zvaničnog „informatora” o radu svoje lokalne samouprave, uključujući javne finansije. Opština Ulcinj, koja na sajtu ima samo usvojenu Odluku o budžetu za 2018. godinu, takođe sa svojim građanima dijeli zabrinjavajuće malo informacija o javnim finansijama.

Postojanje posebne budžetske sekcije na veb-sajtovima najčešće je zbunjujuće, jer tamo nisu date sve ključne informacije o budžetu. Iako je postojanje ovakve sekcije i menija na naslovnoj strani internet prezentacije opravdano, ukoliko se ne vrši redovno ažuriranje, može samo zakomplikovati dolazak do ključnih informacija.

Podaci pokazuju da građani uglavnom nisu učestvovali u javnim raspravama o budžetu. Međutim, jedan od razloga slabog uključivanja građana jeste nedostatak volje lokalnih samouprava da proaktivnije informišu svoje građane o javnim finansijama, što je ovaj izvještaj i pokazao kroz potpuno odsustvo prezentacija budžeta u formatu prijemčivom građanima i kroz nedovoljno objavljivanje informacija o izvršenju budžeta. Jedine četiri opštine koje su objavile izvještaje o izvršenju budžeta tokom prvih šest mjeseci 2017. godine su Bijelo Polje, Nikšić, Pljevlja i Podgorica, što može predstavljati izazov u primjeni novih obaveza propisanih Zakonom o finansiranju lokalne samouprave.

⁷ / Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (Službeni list Crne Gore broj 020/14 od 25. 5. 2014; 056/14 od 24. 12. 2014; 070/17 od 27. 10. 2017; 004/18 od 26. 1. 2018; 055/18 od 1. 8. 2018)

PREPORUKE

- Smjernice za izradu internet portala lokalnih samouprava treba da uključe obavezu prikazivanja i jasnog isticanja posebne budžetske sekcije na naslovnoj strani veb-sajta, koja će sadržati sva ključna budžetska dokumenta, uključujući nacrt i usvojenu odluku o lokalnom budžetu, izvještaje o izvršenju budžeta koje su opštine dužne da objavljuju tokom godine, završni račun lokalnog budžeta i budžete za građane;
- Osim nacрта odluka o lokalnim budžetima, koji se daju na javnu raspravu, lokalne samouprave treba da nastoje da ostala ključna budžetska dokumenta, uključujući kvartalne, polugodišnje i godišnje izvještaje o izvršenju budžeta i usvojene odluke o budžetu, objavljuju u formi „budžeta za građane“;
- Svi izvještaji i budžetska dokumenta treba da budu dostupni u mašinski čitljivom formatu, kako bi građani na pristupačan način mogli da se upoznaju sa budžetskim kategorijama koje ih najviše zanimaju.

INTERNET PREZENTACIJE LOKALNIH SAMOUPRAVA

- Zvanična internet prezentacija Opštine Andrijevica – <http://opstinaandrijevisa.me>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Bar – <https://bar.me>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Berane – <http://berane.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Bijelo Polje – <https://www.bijelopolje.co.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Budva – <http://budva.me/>
- Zvanična internet prezentacija Prijestonice Cetinje – <http://www.cetinje.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Danilovgrad – <http://danilovgrad.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Herceg Novi – <http://www.hercegnovi.me>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Gusinje – www.opstinagusinje.me/
- Zvanična internet prezentacija Opštine Kolašin – <http://kolasin.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Kotor – <http://kotor.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Mojkovac – <https://www.mojkovac.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Nikšić – <http://niksic.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Petnjica – <http://www.petnjica.co.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Plužine – <http://www.pluzine.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Pljevlja – <https://www.pljevlja.me/>
- Zvanična internet prezentacija Glavnog grada Podgorice – <http://podgorica.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Rožaje – <https://www.rozaje.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Tivat – <http://opstinativat.com/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Ulcinj – <http://www.opstinaulcinj.com/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Šavnik – <http://www.savnik.me/>
- Zvanična internet prezentacija Opštine Žabljak – <http://zabljak.me/>

Institut alternativa (IA) je nevladino udruženje osnovano septembra 2007. godine od strane grupe građana s iskustvom u civilnom društvu, javnoj administraciji i biznis sektoru.

Naša misija je snaženje demokratskih procesa i dobrog upravljanja u Crnoj Gori kroz istraživanje i analizu opcija javne politike, kao i monitoring rada javne uprave.

Naši strateški ciljevi su podizanje kvaliteta rada, odgovornosti, otvorenosti i efikasnosti javne uprave; podsticanje otvorene, javne, konstruktivne i argumentovane debate o javnim politikama i jačanje kapaciteta države i društva za njihov razvoj.

Vrijednosti koje slijedimo u svom radu su posvećenost misiji, nezavisnost, stalno učenje, umrežavanje, saradnja i timski rad.

Djelujemo kao **think tank**, odnosno istraživački centar, i u svom radu se bavimo oblastima dobrog upravljanja, transparentnosti i odgovornosti. Oblasti u kojima radimo i ostvarujemo uticaj strukturisane su u pet glavnih programa: javna uprava, odgovorne javne finansije, bezbjednost i odbrana i socijalna politika.

Na osnovu rada u naših pet programa, bavimo se praćenjem procesa pregovora o članstvu u EU, uz aktivno učešće u radnim grupama za Poglavlja: javne nabavke (6), pravosuđe i temeljna prava (23) i finansijski nadzor (32). Naša posebna aktivnost je Škola javnih politika koju organizujemo od 2012. godine, a 2018. godine organizovali smo i našu prvu školu Otvorenog budžeta.

U dosadašnjem radu, aktivno smo saradivali sa preko 40 organizacija u regionalnim mrežama Zapadnog Balkana i sa preko 100 organizacija u Crnoj Gori. Institut je aktivno uključen u regionalne mreže: Think for Europe (TEN), Pointpulse, SELDI, WeBER, Koalicija UNCAC, Global BTAP, PASOS i Koalicija za zaštitu zviždača Jugoistočne Evrope.

Rezultati našeg rada sumirani su u 107 publikacija, izvještaja i analiza, a donosiocima odluka uputili smo više od 1000 preporuka. Preko četiri hiljade puta u medijima smo izložili predloge i preporuke za bolje javne politike.

Pokrenuli smo i tri internet stranice. **Moj grad** je pionirski poduhvat prikaza budžetskih podataka lokalnih samouprava. Nakon njega, izrađena je **Moja uprava**, adresa za građane koji žele da prijave problem sa kojim su se susreli prilikom ostvarivanja prava pred javnom upravom. Najnoviji internet portal **Moj novac** rezultat je namjere da hiljade nepretraživih, „zaključanih“ podataka učinimo dostupnim.

Institut alternativa redovno objavljuje informacije o finansijama, projektima i donatorima koji su podržali rad organizacije. Zbog toga, Institut je tri godine zaredom dobio pet zvjezdica za transparentnost prema istraživanju koje je sprovela međunarodna neprofitna organizacija Transparify koja ocjenjuje transparentnost preko 200 istraživačkih centara.

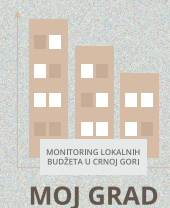
Predsjednik Upravnog odbora IA je Stevo Muk, a našu organizaciju trenutno čini desetočlani tim.

institut alternativa

www.institut-alternativa.org

www.mojnovac.me

www.mojgrad.me